

Ekwo-ozi, E Deru Nụ Ndu Hiburu

Opfu, Chileke shi l'ọnụ Nwa iya epfu

1 ¹Lẹ teke k'azụ bẹ Chileke shi l'ọnụ ndu mpfuchiru iya pfuru nụ ndiche anyi phẹ ugbo olemole l'uzo, dugbaa iche iche. ²O be le nta, bụwaa ikpazụ-a; ọ bụru onye bụ Nwa iya bẹ o gude pfuru nụ anyi. Ọ bụru l'eka Nwa iya ono bẹ o gbẹ mee mgboko mgburugburu; teme ọ hotakwa iya pho sụ l'ọọ ya bẹ iphemiphe kuru ishi l'eka. ³Nwa ono egbu nwijinwii; shi ẹgube ono egoshi l'o noephə gẹ Chileke egbu nwijinwii bụ ono; teme ọ bụerupho gẹ Chileke dù bụ g'o dükota kpamu. Opfu, Nwa iya ono pfuru ereshi ire ike. Ọ bụru ire ono, oore ono bẹ o gude gudeshia mgboko mgburugburu. Ọ safuchaaru ndiphe iphe-eji phẹ; ọ gbeshi je anọdu anọ l'imigwe l'ekutara Chileke, bụ iya bụ onye ono, kakọta ike.

Nwa ono ka ojozi-imigwe

⁴Nwa ono bẹ Chileke meru; ọ nyibekota ụnwu-ojozi-imigwe; ọ bụ-kwarupho ẹgube ono bụ g'epha, Chileke gurus iya dangokwarupho epha k'ụnwu-ojozi-imigwe. ⁵Lẹ-a; ? bụ ojozi-imigwe ole bẹ Chileke sujeru:

“Oo ngu bụ Nwa mu nwoke.

E -shi ntanụ-a bẹ mu
bụwaa Nna ngu.”

Ozo bụru:

“Mu a-bụru iya Nna;
l'ọọ-bụru mu Nwa.”

⁶Temanu kwapho teke Chileke dubataru Nwa iya ono, bụ ọkpara iya ono lẹ mgboko bẹ ọ sụru:

“G'iphe, bükpoo
ụnwu-ojozi-imigwe
kẹ Chileke l'ophu
bakotakwaru iya ejा.”

⁷A bya l'eka k'ünwu-ojozi-imigwe; ọ bụru iphe, Chileke pfuru bụ:

“O meru

ünwu-ojozi-imigwe
iya ephe bụru pherephere;
bya emee ndu-ozi iya
ephe bụru ọku,
enwu phoophoophoo.”

⁸A byakwanụ lę kę Nwa Chileke ọbu ọ sụ:

“Aba-eze ngu gube
Chileke a-nọ ojejoje.
Ọ bụru apfubekoto
a-bụru mgbororonye-eze,
ii-gude bụru eze ọbu.

⁹Iphe, pfuru ọto dụ ngu ree;
iphe,
apfuduru-oto dükwanu
ngu ashi.

Noo g'o gude Chileke ono,
bụ Chileke ngu ono hota ngu;
bya akwabę ngu ùbvù;
mee ẹhu nodu atsọ
ngu ụtso;
ùbvù mè ẹhu-ụtso
ophu kwata ka kę ndu
unu l'ephe gba nanu shii.”

¹⁰Ozo bụru;

“E -shikpoo lę mbụ bụ
gube Nnajijuphu
meru ali mee iphe,
nọ iya nụ;
teme ọ bụru ngu gude
eka ngu mee igwe;
bya emee iphemiphe,
nọ iya nụ.

¹¹Iphemiphe ono e-mechaa
mebyishihukọta;
obenu lę gubedua
l'a-dụ g'i dụ.

Iphemiphe ono
e-mechakwaa kashihu
g'uwe.

¹²L'iipyakobe phę g'a

pyakōberu ukpo;
woru phē gbanwee
g'a gbanweru uwe.

Obenu lē gubedua
buepho onye i bu bē
i bu;
I nowaa g'ii-nodu
jasu lē tuututuu
lē mijimimii.”^a

13 Tōo ?bu ojozi-imigwe ole bē Chileke sujero:

“Nodu mu lēkutara
jasu teke mu
e-me ndu ohogu ngu
g'ephe bürü iphe,
ii-zopyabe l'okpa?”^b

14 Sū-a; ?bu gunu bē ụnwu-ojozi-imigwe bükpoo? Ephe tukoru bürü
ụnwu-ojozi, a taa hümadu l'anya, ejegbaaru Chileke ozi; bya aburu ndu
Chileke yeru g'ephe bya eyeru ndu oo-mechaa dzota eka.

Ndzota, paru eka

2 ¹Noo g'o gude anyi jee eyefutaru ehu l'opfu ono, anyi n̄umaru ono-ya; g'anyi ta akponyaa gēe gēe gēe kpofu. ²Kele o -büru l'ozu ono, ụnwu-ojozi-imigwe zihawaru onoya bē meru g'a maru l'opfu Chileke ono ere ire; k'ophu ndu jikaru iya n̄u yele ndu jikaru eme iphe, Chileke pfuru bē o gwaru ochi, bu iphe, gbaru phē n̄u; ³?denu g'anyi e-shi nahu mē o -büru l'anyi weru eze ndzota ono gbęgelegbegele, bu ophu Nnajuphu vuahawaa uze pfua opfu iya; ndu n̄umaru iya n̄u byakwanu bya emee g'anyi maru l'ø bu eviya. ⁴Chileke l'onwiya goshikwaphø l'ø bu eviya teke ono, o gude ike iya meshia iphe-ohumalenyen, dęgbaa biribiri bya eworu iphe-oma, shigbaa Unme-dü-Nsø l'eka keshikwaaruphø ndu kweru nkiya g'ø dù iya g'o kee ya ono.

Jizosu egoshi uze ndzota

⁵L'ø tōo bükwa ụnwu-ojozi-imigwe bē Chileke meru g'ephe bürü ishi lē mgboko ono, e-mechaa bya n̄u ono, bu iya bu mgboko ono, anyi epfu opfu iya ono. ⁶L'ø chia iphe, Chileke meru b̄nuua g'e pfuru l'ekwo-opfu iya su:

“Gubé Chileke;
?bu gunu bē nemadzū
bu kē g'i ri-vuje iya?

^a 1:10-12 Gunaah Ebvu 102:25-27. ^b 1:13 Gunaah Ebvu 110:1.

?Bụ gụnu b'ọ bụ kę
g'i letajẹ iya ẹnya?
 7 I meru iya ọ ka
ụnwụ-ojozi-imigwe
olwali;
nọ odu nwanshị;
bya eworu
ogbu-nwịinwii yele
okwabe ùbvù gude
kpube iya okpu-eze;
 8 bya emee ya ọ
nòngokota iphemiphe,
i meru ememe.”^c

Eshinu o meru iphemiphe nodu iya l'eka; bụna iya bụ l'o to dudu g'ọ ka mma l'ọ iphe lanu, o gụfuru. Obenu lẹ nta-a bẹ e teke ahụmadu g'o shi-ru bụru ishi iphemiphe. 9 O chia Jizosu bẹ anyi hụmaru g'e meru iya ọ ka ụnwụ-ojozi-imigwe olwali nọ odu nwanshị; onye e kpuberu okpu-eze, dù biribiri yele okwabe ùbvù k'ophu o shi l'eze-iphe-oma ophu Chileke eme nwụhu-chiru onyemonye. 10 O büleru-a yebedua, bụ Chileke, iphemiphe shi l'eka tème ọ bụru iya nwe iphemiphe bẹ ọ gbaru l'eshi l'iphe-ehuka, onye-ndzota ono jeru dzugbaa oke l'ehu iya; shi nno mee ndu dù igwerigwe g'ephe bụru ndu egbu nwịinwii.

11 Lẹ yebedua ono, bụ Jizosu ono, emeje gẹ nemadzu duebe ree l'iphu Chileke onoya; mẹ ndu obu, o meru g'ephe duebe ree obu tükokwaru shi lẹ nna lanu ono. Noo g'o gude ọphu iphere adujedu iya eku phẹ ụnwunna iya. 12 Lọ sükwaru:

“Mu e-me g'ụnwunna
mu maru ngu;
mu a-nodu l'edzudzu-oha
gụa ebvu jaa ngu ajaja.”^d

13 Bya asükwapho: “O ya bẹ mu a-dakobe.” Sükwapho; “Wakwa mu no l'eka-a mu l'ụnwegirima ono, Chileke chiru nụ mu ono.”

14 Eshinu ụnwegirima onoya bugbaa nemadzu, furu eka fua ọkpa bẹ ọ gbeshierupho bya abụru nemadzu g'ephe bụ. Iphe, o gude mee nno bụ g'oo-shi l'anwụhu, ọ nwụhuru mebyia ike onye ono, bụ iya bẹ anwụhu gude ere ire; onye ono bụ Obutuswe. 15 O ya bụ; o shi l'anwụhu ono, ọ nwụhuru ono tọo phẹ l'egbu; mbụ ndu ono, shi eshinu ephe futaru l'eliphe nodu bụru ohu ono; opfu l'ephe atsụ ebvu anwụhu. 16 Lẹ-a; ọphu doru ẹnya bụ l'o to bụdu ụnwụ-ojozi-imigwe bẹ ọ byaru g'o yeru eka; ọ oshi-lokpa Ébirihamu phẹ. 17 Noo g'o gude ọ bụru iphe, rwuberu iya erwube

^c 2:8 Gụnaa Ebvu 8:4-6.   ^d 2:12 Gụnaa Ebvu 22:22.

l'o byafutaje bya aburu nemadzụ g'ünwunna iya bụ l'uzo iphemiphe. Oo ya bụ g'oo-shi egube ono bürü phę onye-ishı uke kę Chileke; bürü onye obu-imemini; bükwarupho onye e gude ire iya ęka l'iphemiphe, oomeru Chileke; g'ee-shi egube ono gę Chileke aguaru ndiphe nvü l'iphe-eji phę g'o ha.¹⁸ Yębedua l'onwiya jewaru iphe-ehuka; teme əhutama byapfutakwaa ya pho. Noo g'o gude ə nođu aduje ike yeru ndu əhutama byapfutaru ęka nta.

Jizosu kakwapho Mosisu

3 ¹Oo ya bụ le-a; ənunna mu, dū nsø, bụ ndu a gbekwapho l'imigwe kua; unu rijekponaa əriri kę Jizosu ono, bụ onye-ishı-ozi; waa onye-ishı uke Chileke mę a -bya l'iphe ono, anyi əru l'o bụ əkpobe-opfu ono. ²Lę yębedua goshiękwarupho Chileke ono, hotaru iya g'o bürü onye-ishı uke iya ono le ya bụ onye o gude ire iya ęka; egube e gudekwapho ire Mosisu ęka l'ozi, o jeru ndu onu-ulo iya. ³Ole ə gbakwaru g'a ka aja Jizosu ajaja eme le Mosisu; mbụ egube ono aakaję akwabę onye kpuru ulo übvü; eme l'ulo obu l'onwiya ono. ⁴A makwaru-a l'o tó dudu ulo, abudu nemadzụ kpuru iya; obenu l'oo Chileke bụ onye mekwanuru iphemiphe. ⁵Su-a; Mosisu bęekwapho onye-ozi kpü. O goshiru Chileke le ya gbaru g'e gude ire iya ęka l'ozi, o jeru ndu Izurelu l'ophu, bụ ndu onu-ulo Chileke. O bürü iya goshiru iphe, Chileke mechaarü mee l'iphu. ⁶A byakwanu le Kéreshi; o bürü Nwa, eleta ulo Nna iya enya. Nna iya ono bụ Chileke. O goshikwapho Chileke l'o gude ire iya ęka. O bürü anyi bụ onu-ulo Nna iya obu mę ə -bürü l'okpoma shihuru anyi ike; anyi dobe obu l'iphe ono, anyi ele enya iya ono.

Chileke e-me gę ndu nkiya tutu unme

⁷Unme-dü-Nsø pfukwaru su:

“Teke unu nümaru olu

iya ntanu-a;

⁸ unu ta akpo-chikwa

obu unu

gę ndiche unu phę shi

kpo-chia ya

teke ono ephe kwefuru

iya ike l'echiegu;

teke ono,

ephe shi anoduje ahụ

mu ama onoya.

⁹ O bürü l'ęka ono be

ndiche unu phę

nörü hụa mu ama;

bya adalekwa mu
pho adale;
l'eka ephe
humakwaru-a iphe,
mu meru l'ime
ukporo apha labo.

¹⁰ O b'uru iphe ono meru
g'o gude ogbo teke
ono mee ehu ghua
mu eghu mu su:
'Ndu-a be egomunggo phę
jephuhuakwaru
ejephuhu;
ophu ephe amadu iphe,
mu suru g'e meje.'

¹¹ O b'uru iya bu l'ephe
akpatsu oke-ehu-eghu mu;
mu ria angu su: 'Ephe
ta abyadu anodu
l'okpoku mu.' "^e

¹² O ya bu; ununna mu; unu kwabekwaru onwunu enya g'o to du
onye ejo okpoma a-du l'echilabu unu; ophu o du onye a-b'uru onye te
ekwetajedu iphe, Chileke epfu; shi nno haa etsoru Chileke ono, bu ophu
dzu ndz'u ono. ¹³ O chia iphe, unu a-noju eme bu g'unu pfushijeru nwibe
unu opfu ike mboku-mboku, a gbeshikpowaru kua "Ntanu" g'ephe haa
iphe-eji g'o to du onye iphe-eji e-dephu. ¹⁴ Lanyi tukokwaru b'uru ndu
ephe le Kereshi tukorun gbaru mgba l'iphe nkiya me o -b'uru l'anyi pfu-shi-
kpoperupho ike l'iphe ono, anyi shi le mbu dobe okpoma ono jasu l'ikpazu.

¹⁵ Eshinu e deru su:

"Teke unu n'umaru olu
Chileke ntanu owa;
unu ta akpo-chikwa
obu unu
ge ndiche unu phę
shi kp'o-chia ya
teke ono,
ephe kwefuru iya
ike ono."^f

¹⁶ Bu ndu ole be n'umabebecharu olu Chileke ono bya ekwefukwa-
ru iya pho ike? ?To bu'edu ndu ono, Mosisu dufutaru l'alii Ijiputu onoya?

^e 3:11 Gunaah Ebvu 95:7-11.   ^f 3:15 Gunaah Ebvu 95:7.

17?Bu ndu ole bẹ kpatsukpoerupho Chileke ẹhu eghu ụkporo apha labo? ?Tobudu ndu meru iphe-eji; e mechaas odzu phẹ dakaa l'echiegu? 18?Bu ndu ole bẹ o riru angu sụ l'ephe ta abyadụ anodù l'okpoku iya-a? Tobudu ndu ono, ekweddu eme iphe, o pfuru onoya. 19O n'iya bụ l'anyi hümawaru l'o to kwedu g'ephe nodu l'okpoku iya kẹle ephe te ekweddu mee g'o pfuru.

4 1Oo ya bụ le-a; l'eshinu Chileke kwewaru anyi ukwe-iphe l'anyi abata l'okpoku iya; gẹ ndzụ guje anyi g'anyi kwabẹ enya g'o to dụ onye aa-sụ l'o metaru iphe, e-me g'o to rwu ẹka ono. 2Kẹle ọ kwapho gẹ ndiche ono, Mósisu edu ụzo l'echiegu ono nümaru ozi-oma ono bụ g'anyi-bedua nümaru iya nta-a. Obenu l'opfu ono, ephe nümaru onoya ta adụdu urwu, ọ baru phe; kẹle ephe nümachaaaru ukwe-iphe, Chileke kweru bya emee g'ephe ta anumaduru iya. 3L'o buekwapho anyibe ndu nümaru ozi Chileke ono -kweta; anyi anodù l'okpoku iya. L'o pfuakwaru sụ:

“Ephe kpatsuru
oke-ehu-eghu mu;
mu ria angu sụ:
‘Ephe ta abyadụ anodù
l'okpoku mu.’^g”

O pfua ya egube ono l'eka ozi iya gbekwa bvuhawaro e -shi teke o meru mgboko. 4L'o dükwaru ẹka e deru pfukuta mbóku k'ésaa sụ: “O be le mbóku k'ésaa; Chileke tuta unme iphemiphe, o meru.” 5Ole o pfukwarupho l'eka lanu ono su: “Ephe ta abyadụ abata l'okpoku mu.” 6Sụ-a; ọ dükwarua ndu a-nodu iya nụ; obenu le ndu ono, vuru ụzo nüma ozi-oma ono ta abahuduru l'eka ono; kẹle ephe kwefuru ike. 7Noo g'o gude Chileke gbéshikwa bya eworu mbóku ọzo dobe, bụ iya bụ “Ntanụ-a.” A bya anókpooakwaro ọdu shii g'abahụ ono rwuhuchaaaru; tème Chileke shi l'önü onye eze phẹ teke k'ichee, bụ Dévidi pfua opfu iya l'eka ono, e pfuhawaru l'ọ suru:

“Teke unu nümaru olu
iya ntanụ-a;
unu ta akpọ-chikwa
obu unu.”^h

8Kẹle ọme Jioshuwa meru ephe tuta unme ọbu; mẹ e tege epfuhékwa k'edobe mbóku ọzo. 9Oo ya bụ le teke ndu kẹ Chileke a-tuta unme ọbu abyakwadu abyabya. 10Onyemonye, yele Chileke nọ atuta unme bẹ ta adụdu ozi, oojekwadụ; egube ono, Chileke eje ozi nkiya ono. 11Oo ya bụ; g'anyi kukebe ẹhu nodu l'okpoku iya ono; a -nonya ọ dürü onye ekwefu ike g'ephebedua.

12L'opfu Chileke dzükwa ndzụ bya ere ire. O kakwa ogu-echi, atsụ akpatiphi labo atsụ nkọ; k'ophu qosujaje nemadzụ sụ-rwua mgbaka ọkpú

g 4:3 Gunaah Ebv 95:11. h 4:7 Gunaah Ebv 95:7.

yee ümi iya; mbu su-rwuchaa eka obu nemadzü no; uche iya nodu iya. Oovofutajechaa iphe, nemadzü ari mækpo ḡe nemadzü gbaru l'ime obu iya. ¹³Ophu o dudu iphe, no le mgboko, dudu ophu Chileke ahumaduru. Iphemiphe, no le mgboko gbakota qoto dabyiru l'ebederebadara l'iphu Chileke. O b̄uru Chileke ono bu onye anyi pfufutaje l'iphu iya k̄okota iphe, anyi meru.

Jizosu bu Okalibe ishi uke Chileke

¹⁴Noo ya bu; unu g'anyi kwata gudeshia iphe ono, anyi suru l'o bu okpobe-opfu ono ike; kele anyi nweru Okalibe ishi uke Chileke; onye tukoru igwe l'ophu ghakota je anoduro l'imigwe eka Chileke l'onwiya no. Onye ono bu Jizosu, Nwa k̄ Chileke. ¹⁵Okalibe ishi uke Chileke ono, anyi nweru onoya ta abukwa egube onye ata amajeduru eka anyi du arwuhu.

Onye anyi nweru bukwa onye ɔhutama, du iche iche byapfutawaru g'qo byapfutaje anyi ono; ophu o meduru iphe-eji. ¹⁶Oo ya bu; g'obu shihu anyi ike g'anyi jerwua aba-eze eze-iphe-oma ono; k'ophu a-phuru anyi obu-imemini; leemeeru anyi eze-iphe-oma yejeru anyi eka le mkpa.

5 ¹L'iphe, bukpo onye-ishi uke Chileke g'ephe hakpoo be bukwa ndiphe edzukobeje shi l'echilabø ph̄e hota iya woru iya mee onye a-no-chijeru oha l'iphu Chileke; nuje Chileke iphe, ndiphe n̄uru iya; gwejkarupho Chileke ngweja k'iphe-eji ph̄e. ²Yebedu ejije obu oyi; etso ndu eshiswe uto; opfu l'ephe bu ndu amadu iphe; eshinu yebedu l'onwiya bukwapho onye ahajekwarupho du arwuhu. ³Eshi ophu yebedu bukwapho onye emesweje nu be o gwefutajenurupho Chileke ngweja k'iphe-eji ophu yebedu l'onwiya meru; yele ophu oha meru. ⁴Iphe ozo bu; l'o to dukwa onye agbeshije hota onwiya kwabé ùbvù-a. Qo onye Chileke l'onwiya hotaru abujeru iya, bu iya bu g'o hotaru Eronu le teke ndiche.

⁵Nokwapho g'o to b̄udu Kéreshi gbeshierupho; kwabé onwiya ùbvù k'eme onwiya onye-ishi uke Chileke. O Chileke be suru iya:

“Qo ngu bu Nwa mu
nwoke.

E -shi ntanu-a be mu
bukwaa Nna ngu.”ⁱ

6 O byakwa epfu-a l'eka ozo su:

“I bu onye uke Chileke
jasu le tuutuutuu
le mijimiimii;
ge Melikizedeku bu iya.”^j

ⁱ 5:5 Gunaa Ebvu 2:7. ^j 5:6 Gunaa Ebvu 110:4.

⁷Teke Jizosu bu l'eliphe owanawa bẹ o shi anoduje akwa ekwa akwa-shi enya-mini g'oo-dzota iya g'o to nwulu. O pfua nno; Chileke nüma olu iya; eshi ọphu o bụ onye ewodajẹ onwiya ali kwabé Chileke ùbvù. ⁸Su-a; a makwaru-a l'o bụ Nwa kẹ Chileke; ole ọ iphe-ehuka, o jekotaru bẹ o gude nwuta iphe, eme iphe, Chileke sru g'e meje bụ. ⁹O bụru g'o tukoadarу ge Chileke tuberu meebekota bẹ o byaru aburu onye adzotaje iphe, bụ ndu eme iphe, o pfuru; dobe jasú l'ojojo. ¹⁰O bụru Chileke kuru iya mee ya onye-ishi-uke jasú lę tuututuu lę mijimiimii ge Melikizedeku bụ iya.

Anma ọkwa g'a ta ala azu

¹¹O duru igwerigwe iphe, anyi gege epfu phota iphe owanawa; ole ootsu l'ehu g'ee-shi kotoru iya unu; kélé iphe te edojeedu unu enya egwegwa. ¹²Ole e -pfujekpoo ya epfupfu nta-a bẹ ọ gbaakwaru g'unu gege abuwatu ndu ezi ndu ọzo iphe; obenu l'unu gbé bya aburu ndu gbaru g'aa-nodu ezi unu iphe, gbaru g'unu vuru ọzo maru iya l'opfu Chileke. Unu bya aburu ndu angukwadu era; l'unubé ndu gege anodu eriwaai nri. ¹³Onye angukwadu era bụ nwawwa bẹ ọ bụ. Opfu k'apfubekoto teke edodu iya enya. ¹⁴Obenu lę nri bụ kẹ ndu bwaaogerena; ndu a zúwaru azuzu ẹphe mawaru iphe k'ophu bụ: ẹphe -lee iphe enya; ẹphe a-makaharu ?ọ dū ree to o dū ejí.

6 ¹Eshinu o dū egube ono; unu g'anyi tuko gwobe iphe ono, gbaru g'anyi vuru ọzo maru iya l'ozu ono, e ziru anyi lę kẹ Kéreshi ono; y eru ẹhu l'anwu iphe, e-me g'anyi bụru ndu karu enya l'ozu ono. G'anyi ta abyashi agaru k'egbube ishi ezi ndu k'ono ọzo; lę ndu k'ono bẹ unu mahawaru. G'anyi wofu obu l'ari l'oo iphe-oma, anyi metaru bẹ Chileke e-gude dzoo anyi, mè l'ekweta kẹ Chileke; ²mè lę k'eme baputizimu; mè abyabé nemadzú eka l'ishi; mè k'eshi l'onwu teta; mè k'ikpe ojejoje ono. ³Ono bẹ anyi e-me-a mè Chileke -kwe.

⁴Kélé qotsukwa l'ehu g'izimanu e-shi lwaphuta phē azu; mbu ndu iphe, shi dowaa enya; iphe-oma, shi l'imigwe ono shi rwwaa phē eka; teme ẹphe shi anatajewaa Unme-dú-Nso; ⁵ẹphe shi anumajewaa okpobe-Opfu Chileke ono; mawaru k'ike, dū l'ogbo ọphu abyau; ⁶mbu ndu tukorū iphemiphe ono, makotaru bya agbakuta iya azu; lekebe enya akpopyabe Nwa Chileke l'oswebe ọzo; eme iya iphe-iphere l'edzudzu-oha.

⁷Su-a; l'ali, echeje mini, igwe edzejeru iya tekenteke; bya egudeje iya eme g'iphe, a kuru iya baarū ndu kuru iya nü l'urwu bẹ Chileke a-gókwáru ọnú-oma nü. ⁸Obenu l'ali ọphu buepho ẹwu-óbvú yee ogarambo bẹ efu iya nü bụ mkpokoro ali. Ali k'ono phoduru nwanshii; Chileke atua ya ọnú. Ee-mechaa; qoburu oku, e-tsufu iya.

⁹Ole-a; ndu mu yero obu; anyi epfukwaa egube-a bükwa eviya; ole anyi makwaru-a ree l'unu e-tsoru-a ọzo ọphu ka ree, e-me ge Chileke

dzota unu. ¹⁰Lẹ Chileke ta adukwa onye oomeje iphe, apfuduru-oto. O tọo zohakwa ozi, unu jeru; ophu oo-zohakwa g'unu gude yehawaru ṣunwunna eka mè ophu unu eyekwapho nta. Iphe ono tukoru egoshi l'unu yeru iya obu. ¹¹Iphe, agu anyi bu g'onyemonye lè g'unu ha meje goshi ge kẹ Chileke aphu-beru iya l'ehu; meje iya egube ono jasú l'ikpazú g'iphe, unu ele enya iya erwua unu eka. ¹²Iphe, anyi ese iswi iya bükwa g'unu ta aburu ndu ἅnyiru. G'unu nwuchia eka ndu ono, gude ekweta, ẹphe kwetarụ opfu Chileke mè ata nshi, ẹphe ata gude anata iphe ono, Chileke kwegbaaru ukwe iya ono.

Aburu eviya k'ukwe-iphe Chileke

¹³Sụ-a; teke ono, Chileke kweru Ébirihamu ukwe-iphe onoya bẹ bükwa onwiya bẹ o gude riari iya angu iya; eshinu o tọ duedu onye ozo, kabaa ya shii k'egude ria angu obu. ¹⁴Tobudu iya bu; o sụ: "Mu gofutajeru ngu ṣonu-oma; mee g'ünwu ngu kwata dụ igwerigwe." ¹⁵Ébirihamu mechaan taa nshi; jasú iphe-oma ono, rwu iya eka. ¹⁶Onye eri angu bu ẹpha onye ka iya shii bẹ oo gude ria ya; teme o nođu abujeru: a -gụwaru ἅnwa ye l'iphe, aatụ ego; k'igoligoli alaa. ¹⁷Kele Chileke eme g'o doo phę enya; mbu ndu ono, a-nata iphe ono, o kweru ukwe iya onoya; lè ya ta ayidu gbanwee iphe, ya kweru ukwe ememe; o riru angu ye iya. ¹⁸Sụ-a; Chileke kweru anyi ukwe-iphe; teme o bya eriru angu ye iya. Uzo iphe labo ono buchaa iphe, ta agbanwedu agbanwe; teme o bükwarupho iphe, Chileke ta ayidu dzuru ụka ye. Oo ya bu g'obu eshihu anyi ike; anyibe ndu gba-furur iya nụ g'o dzoo anyi; g'anyi te eje abo obu ębo k'a maru: ?qo-nua anyi iphe ono, anyi ele enya iya ono. ¹⁹Iphe ono, anyi ele enya iya ono emeje g'obu bvuru anyi ebvuru. Oosedeje anyi obu l'eka lanu mee ya g'o nguru anguru. O mewaru anyi bahu l'ime ime eze-ulø Chileke, bu iya bu eka Chileke l'onwiya nō l'imigwe. ²⁰Oo Jizosu bu onye vuru ụzo bahuchi-ru anyi l'eka ono; kele oo ya bùwaa onye-ishi uke Chileke. O bùru iphe, oo-bùru bu ono jeye lè tuutuutuu lè mìimiimii, bu iya bu gẹ Melikizedeku bu.

Melikizedeku shi bùru eze bya aburu uke Chileke

7 ¹Melikizedeku ono, anyi epfurū ono shi bùru eze ndu Salemu teke k'ichee; bya aburu onye uke Chileke; mbu Chileke, bu Okalibe-kan-gokotaru-nu. O gbaru Ébirihamu ndzuta teke o shi ḡogu, ẹphe gbushiru ndu eze alwa; bya agorū ṣonu-oma nụ iya. ²Ébirihamu bya eworu iphemiphe, o lwütaru l'ogu; kee ụzo iri; nụ iya ụzo lanu. A -kókahakpo ẹpha Melikizedeku bẹ iphe mbu, o bu bu: "Onye eze, pfüberekoto." Ẹpha iya bùfukwaapho Onye eze, shi lè Salemu, bu iya bu Onye eze kẹ nchi-odu-doo. ³Melikizedeku te enwedu ne; ophu o nwedu nna; ophu o nwedu ọkpa-ipfu, o shi; ophu o nwedu teke o shi; ophu o nwedu teke o no-beru.

Oo ya bụ l'o dūwaa gę Nwa Chileke; opfu l'o bùwaa onye uke Chileke jasụ le tuutuutuu lę mịjimiimii.

⁴Su-a; ?unu h̄umaru gę Melikizedeku ono bù-be oke nemadzụ; o gbe buchiaru yębedua bę Ébirihamu ono, bukpo ya bụ onye-iche anyi ono gbe kee iphe, o kwataru l'ogu ụzo iri; woru uzi lanu woru nü iya. ⁵O kwa ndu-uke Chileke, shi l'awa Lívayi kpu bę ekemu Mósisu s̄uru gę ndu Ízurēlu keje iphe phę ụzo iri woru uzi lanu nuje phę. O bùru phę bę ekemu s̄uru g'ephe nataje unwune phę iphe ono; mbụ eka ephe l'ephe gbékwa tukokwaa bùru ụnwu Ébirihamu. ⁶Obenu lę Melikizedeku ta abudu oshilokpa Lívayi. Ébirihamu ono gbe woləru-a iphe, o nweru kee ụzo iri; woru uzi lanu nü iya. Melikizedeku bya agorù ọn̄u-oma nü Ébirihamu ono, Chileke kweshiru ukwe-iphe ono. ⁷A ta tudu iya ego k'amaru: ?onye ago ọn̄u-oma bę ka onye ogoru iya shii tọ. ⁸A bya l'ehu ndu-uke Chileke ono, shi l'awa Lívayi ono; o bùru ndu e-mechaa nwụhu anwụhu bę anataje oke-lanu-l'ụzo-iri ono. Teke a byakwanuru l'ehu kę Melikizedeku; o bùru onye ekwo-opfu Chileke pfwarlu l'o tọ nwụhudu anwụhu bę natarụ iya nü. ⁹Mu -jeshia ya epfupfu mu asụ lę Lívayi kwapho, aapfijeru oke-lanu-l'ụzo-iri nü ono bę gbewaa l'ime Ébirihamu pfukwapho oke-lanu-l'ụzo-iri nkiya. ¹⁰Noo kęle o nowaa l'ime ęhu ndiche iya phę teke ono, ephe lę Melikizedeku dzudarụ ono.

¹¹O -bùru l'aduebe ree shi l'eka ndu-uke kę ndu Lívayi; g'o bụ iya bę a gbabəru ıkpa nü ndiphe ekemu-a; ?buhunu gunu meru g'o gude mkpa onye-ishi uke ọzo dükawadu, bụ onye ophu a-dụ gę Melikizedeku, abudu onye ophu dù gę Eronu? ¹²Ole teke Chileke gbanwewaru uke iya bya anaa uke ọzo, yele ophunapho agbaedu; oo ya bụ l'o gbanwefutaje ekemu pho, o tħawarlu pho. ¹³Kęle onye eepfu opfu iya-a bukpokwaro onye ıkpa-ipfu ọzo; ophu o dudu onye ipfu phę, jejeru ozi uke l'iphu oru-ngweja Chileke. ¹⁴A makahakwaru lę Nnajiuphu anyi shi l'ıkpa-ipfu Jiuda. Ophu o dudu teke Mósisu photajeru Jiuda teke o pfuru opfu kę ndu-uke Chileke.

Onye uke ọzo, dù gę Melikizedeku

¹⁵Mbụ l'iphe, anyi epfu kabakwaa edo enya; mę o -bùru l'onye-ishi uke ọzo, dù gę Melikizedeku fütaru. ¹⁶Abu uke nkiya ta abækwa nsø nsø mę ekemu ekemu, nemadzụ tħishiru dobe bę o gude bùru iya. O kwa ike kę ndzụ ojejoje ophu o dzụ bę o gude bùru onye uke Chileke. ¹⁷L'e dekwaru su: "Ii-bùru onye uke Chileke jasụ le tuutuutuu lę mịjimiimii, bụ iya bụ gę Melikizedeku bụ iya." ¹⁸Kęle ekemu pho, Chileke tħawarupho bę Chileke nwuchiakwaru; kęle o too redu ire; t̄eme o bùru mkpokoro iphe. ¹⁹Iphe, o gude o dù egube ono bụ l'ekemu Mósisu ono ta adudu onye o dudu ike mee g'o dębe ree l'iphu Chileke. Nta-a bę anyi ele enwa enya iphe, ka ree. O bùru iphe ono, ka ree ono, anyi ele enya iya ono bę anyi shiwaakpo-kube Chileke ntse.

²⁰Ozo bụ le Chileke riru angu ye l'aburu onye uke nkiya. Ndu uke k'ophunapho bę e te riduru angu ye le nkephę. ²¹Obenu le Jizosu bę Chileke meru onye uke eria angu ye iya teke ono, o sru:

“Nnajuphu ribuwaru angu;
ophu o gbanweedu iphe,
o tüberu ememe.
Ii-buru onye uke
Chileke jasụ l'ojejoje.”^k

²²O bürü angu ono, Chileke riru ono meru Jizosu o bürü onye Chileke gude egoshi l'ogbandzu ọwa-a, ya riru angu ye-a ka akahụ iya ree.

²³Iphe ozo bụ le ndu-uke Chileke k'ono du igwerigwe kele anwụhu te ekwejedu g'ephe nopyabe iya. ²⁴Obenu le Jizosu buepho uke, o bụ; büşia ya ike; opfu le yebedua a-no je adụwaruoya. ²⁵O bürü iphe ono meru g'o gude o nođu aduje ike dzọo ndu gbe iya l'eka Iwapfuta Chileke; dzọo phę okpobe adzodzo; noo kele yebedua dzuwaa ndzụ ojejoje epfije anụ Chileke l'iswi ehu phe.

²⁶O bürü egube onye-ishu-uke ono bę mkpa iya dürü anyi; onye du nsø ophu o dudu iphe-eji, o mejeru. Chileke hođuru iya iché echilabø ndu iphe-eji bya ewolia ya doghakota iphe, bükpoo eligwe l'ophu. ²⁷Ndu-ishu uke Chileke ophuu, shi l'okpa-ipfu Lívayi pho shi anoduje egwe ngweja mboku-mboku. Ephe shi anoduje egwe ngweja ono k'iphe-eji phę bya egwedokwaru iya pho oha l'ophu. Obenu le Jizosu bę o to gbaduru g'o gwee nkiya g'ephebedua. O gweru nkiya ngwe lanu sefu eka. Ngwe lanu ono bụ ophu o gude onwiya gwee. ²⁸Kele ekemu Mósisu bükwa nemadzụ mmanụ bę o sru g'ephe bürü ishi uke Chileke; mbụ nemadzụ mmanụ, ahajeru meswee nü. Obenu le g'a nonyaaru Chileke bya eria angu pho shi egube ono nwuchi ekemu ono bę o hođaru Nwa Chileke mee ya onye-ishu uke iya. Yebedua, bụ Nwa Chileke ono bę meebewarū iphemiphe le kę ge ndiphe e-meje bata l'eka Chileke nō; gę Chileke tüberu iya. Iphe ono bę o meebewarū g'oo-du jasụ le tuutuutuu le mijimii.

Jizosu onye-ishu uke k'ogbandzu ọphúú

8 ¹Waa iphe, bükpoo ishi iphemiphe ono, anyi epfu ono bụ owanawa: anyi nweru egube onye-ishu uke Chileke ono; onye ophu nō ano l'imigwe l'ekutara aba-eze Ọkalibe-kangokotaru-nü. ²Yebedua eje ozi uke nkiya l'eka Chileke nō gedegede, bụ iya bụ l'eze-ulo Chileke ophu nō l'imigwe. Ulo k'ono ta abudu nemadzụ gude eka mee ya. O bürü Chileke l'onwiya meru iya.

³Liphe, Chileke hođa-doru iphe, bükpoo ndu-ishu uke iya bükwa g'ephe nuje iya iphe, ndiphe nuru iya; waa g'ephe gwejekwaru iya pho ngweja.

^k 7:21 Gunaah Ebvu 110:4.

Ọo ya bụnu l'ọ gbaru g'onye-ishi uke ọwa-a nweru ngweja, ọo-nodu egwe.

⁴Şu-a; ọme Kéreshi ono no l'eliphe-a mè e te ekwekpokwanu g'ọ bụ-ru onye uke Chileke; eshinu ndu bụ uke Chileke kẹ mgboko-a egwejeru Chileke ngweja lę g'a tūru iya l'ekemu ndu Jiu. ⁵Iphe, ẹphe emeje l'eka eegwejeru Chileke ngweja lę mgboko-a bükwa iphe yeru ọphu onye-ishi uke k'anyi ono eme l'imigwe; kẹ mgboko-a bükwa onyonyo nkiya l'imigwe. Lę teke Mósisu eme g'ọ kpobè ụlo-ékwa, eegwejeru Chileke ngweja ono lę teke ndiche bẹ Chileke sükwaru iya: "Nyatakwa g'i mekötakpoe-pho ụlo ọbu g'ọ duepho gẹ ya tūru ngu ọnu iya l'eli úbvú pho." ⁶Obenu lę gẹ ọ dụ nta-a bẹ Chileke ziwaru Jızosu eje ozi uke iya; mbụ ozi ọphu ọkwa iya kwata ka shii; eme lę kẹ ndu-uke k'ophunapho. Nokwapho g'ogbandzu ọphu shi iya l'eka o gude gudegbabẹ Chileke yele nemadzú kwata ka akahụ iya ree; eshinu o shi l'ogbandzu k'ọwa-a; kwee anyi ukwe-iphe, ka ree; eme l'ophu o shi l'ophunapho kwee.

⁷Lę-a; ọ -bụ l'uta ta adụ l'ogbandzu kẹ mbụ m'o to jekwa iya enwuchi k'agba ndzụ ọzo. ⁸Obenu lę Chileke tarụ ndu nkiya ụta teke ndiche. Ọ suru phẹ:

"Mbóku abyakwa;
nokwa iphe, Chipfu epfu;
teke mu l'önü-ulo Ízuręlu
waa önü-ulo Jiuda a-gba
ndzụ ọphúú.

⁹ Ono taa dqedu g'ogbandzu
ọphu mu lę ndiche phẹ
gbaru teke ono,
mu kpütarу phẹ
l'eka kpufuta l'alị
Ijiputu ono.

L'e mechakwaaru;
ẹphe mebyia
ogbandzu mu l'ephe;
ọphu mu
eyebaęduru phẹ ọn.

Nokwa iphe, Chipfu
eepfu.

¹⁰ Chipfu sükwapho:
Ọwa-a bụ ọgbandzu
mu l'ünwu Ízuręlu
a-gba mè o -rweephō
teke ono.
Ekemu mu bẹ mu
a-tuṣhi ye phẹ

- l'egomunggo.
 Ọ buru l'ime ọkpoma
 phẹ bẹ mu e-de
 iya edede.
 Mu abụru Chileke phẹ;
 ephe abụru ndibe mu.
- ¹¹ Ọ tọ dqedu onye
 ejekwadu ezi nwibe iya;
 ọzoo ziahaa nwune
 iya sụ iya:
 'Maru Chipfu'.
 Noo lẹ g'ephe ha a-tuko
 maru mu;
 nwata mẹ ogerenya.
- ¹² Mu a-phürü phẹ
 obu-imemini l'emeswe,
 ephe mesweshiru mu.
 Ọphu mu anyatabaedu
 iphe-eji,
 ephe meshiru mu."¹
- ¹³ Sụ-a; eshinu ọgbandzu-ophúú-a byaru bẹ kẹ mbụ pho bụakwa akahụ-iphe. Teme iphe, bükpo iphe, akahụwaa akahụ bya atsuhuwaa mée ta adudu g'ono-beru; l'oo-chịhu.

Abaru Chileke ejá l'uzo k'akahụ mẹ k'ophúú

9 ¹Sụ-a; ọgbandzu mbụ ono nwekpokwaaru nsọ nsọ, a tñru g'e dobeje mẹ a -nodu abarụ Chileke ejá bya enwekwarupho ụlo, nemadzụ gude eka mee, aanoduje mẹ a -nodu egwekwaru iya pho ngweja. ²Kele a kpoberu eze ụlo-ekwa. Lime mkpuru iya kẹ mbụ bẹ e doberu oróku; waa teburu, aatukobeje buredi, dñru Chileke iche. Mkpuru kẹ mbụ ono aza Eka-dụ-nsọ. ³A bya lẹ mkpuru k'ebø eku Eka-kakota-adụ-nsọ bụ ekwa bẹ e gude gebuta iya. ⁴Iphe, dù iya nụ bñru oru-ngweja, e meru lẹ mkpola-ododo g'akpoje ụnwù-isensu ọku; waa okpoko ọgbandzu, e gude mkpola-ododo kwekota mgburugburu. Iphe nogbaa l'ime okpoko ono bñ ite, a wñru lẹ mkpola-ododo. Iphe, nō l'ime ite ono bñru nri ono, bñ mana; yee mgborø Erönü; mbụ mgborø ono, rwuru irwu tñra ige ono; waa mkpuma labø ono, e deru ekemu iri ono, bñ mkpuma ọgbandzu onoya. ⁵Iphe, dù l'eli okpoko ono bñru ojozi-imigwe labø, bñ Chierobimu, egoshi ọdu-biribiri Chileke. Ephe woru nñkù phẹ sashia gude gbobuta eka ono, Chileke aphujeru ndu nkiya obu-imemini; guaru phẹ nvụ l'iphe-eji, ephe meru ono. Ọ gbabeephø bẹ e-pfubaa ono tñra ya jalaa.

¹ 8:8-12 Gunaajier 31:31-34.

⁶ O bụru eka ono, e meru egube ono bẹ ndu-uke Chileke abahuje l'ime mkpuru kẹ mbụ onoya mboku-mboku je eje ozi uke, gbaru phẹ nụ. ⁷ A bya lẹ m kpuru k'ebø pho; o buerupho onye-ishi uke Chileke kpækpu l'abahuje iya. Abahụ ono, oobahuje iya ono bükwa mgbo lanụ kpoloko l'apha. Ebe o yíkwa bahụ iya mẹ o -gudedu mee-iphe, oo-gude gwee ngweja ęhu onwi-ya yele mee-iphe, ophu oo-gude gwefu iphe-iji ndu kẹ Chileke meru l'ebé ama ono. ⁸ Waa iphe, Unme-dụ-Nsọ gude iphe ono eme g'o doo anyi ęnya bụ awanawa. Lẹ teke ono, eka ono, nemadzụ gude ęka mee ono, eegwejeru Chileke ngweja ono nokwadu bẹ e teke aguhadu ụzo, e shi abahụ l'eka Chileke nọ g'onyemonye bahụ. ⁹ Eka ono, eegwejeru Chileke ngweja ono nokwa onodu etu, egoshi iphe, eme nta-a, bụ iya bụ l'iphemiphe, a nṛu Chileke mẹ iphe, bụ ngweja, e gwerụ nụ iya l'eka ono ta ayidu mee g'obu onye abarụ Chileke ejá nmabuhu iya ikpe. ¹⁰ O tükoru bụru nsọ nsọ, eemegbaa ala lẹ kẹ nri; mẹ k'iphe, aangụ angụngu; mékpoo kẹ nsọ nsọ, dụ l'asashị iphe, e gudegbaa mee k'abarụ ejá ono. O tükoru buerupho nsọ nsọ ke mgboko-a, Chileke súru g'e tsoje jasụ teke ya e-goshi ụzo ọphúú, ee-shije abarụ iya ejá.

¹¹ Obenu lẹ nta-a bẹ Kéreshi byawaru bya abụru onye-ishi uke Chileke; mbụ onye-ishi uke k'uzo ono, ka ree ono, Chileke goshiwaru nta-a ono. Eka o jeru ozi uke iya kakwa shii bya abükwarupho ęka Chileke ka egude mee g'iphe, ya tüberu lẹ k'adzota ndiphe ono meebekota gẹ ya tüberu iya. Eka ono ta nodu lẹ mgboko ọwa; eshinu o tọ bụdu ęka nemadzụ gude ęka mee. ¹² O tọ bükwa mee eghu ọzoo mee eswi bẹ o gude bahụ; o mee nkiya gedegede bẹ o gude bahụ l'eka ono dụ nsọ ono ugbo lanụ; k'ophu anyi a-bụru ndu a gbataru l'itumo jasụ l'ojojo. ¹³ Lẹ mbụ bẹ oobujeru e wotawaa mee eghu; ọzoo mee eswi; ọzoo ntụ nwada eswi, a kporu oku woru phee ndu turwuru nsọ; l'o mee ndu obu ephe aduebe ree lẹ gẹ nsọ ekemu phẹ gude dụ. ¹⁴ Eshinu o dụ nno eviya bẹ mee kẹ Kéreshi l'a-kabakwanụ ere ire. Kéreshi ono shi l'eka Unme Chileke, anō je-aduwaruro ya woru onwiya gweeru Chileke ngweja, adụdu ęka ntụjị dụ iya. Mee nkiya ono a-kabakwaanụ asafụ obu anyi g'o dụ ree l'iphe Chileke; k'ophu anyi a-hakwanụ eme iphe, Chileke a-nma anyi ikpe ọnwu; letachia ęnya l'ozị Chileke, bụ Chileke dzụ ndzụ.

¹⁵ O bụru iphe ono meru g'o gude o bụru Kéreshi gudegbabẹ Chileke yele nemadzụ l'ogbandzu ọphúú ono. Oo ya bụ gẹ ndu Chileke hotaru eshikwanụ l'eka Kéreshi nodu ndzụ ọphúú ono, Chileke kweru ukwe iya ono jasuwawuro ya. Iphe, o gude ephe jee l'anodu ndzụ ono bụ lẹ Kéreshi nwụhuwaru; gude nno gbata phẹ l'iphe-iji, ephe megbaberu teke ono, ogbandzu kẹ mbụ pho, shi Chileke l'eka pho shi vukwaduru ire.

¹⁶ Ukwe-iphe, Chileke kweru tukobe l'ogbandzu nkiya dükwa g'onye keru ekpe. L'obujekwaru; e -kee ekpe dobe bẹ aavojeadakwaa ya g'a maru: ?onye keru ekpe Ọbu nwụhuwaru; teme l'ọ dürü g'ee-me iphe iya

obooku. ¹⁷Noo l'ekpe, nemadzụ keru te evujeduru ire teke onye ono nokwadu ndzụ. Teke ooreje ire bụ mē onye ono nwụhuchaa. ¹⁸Noo g'o gude ọ bụru mee bē e gude mee ọgbandzu mbụ pho; o reahaa ire. ¹⁹Iphe mbụ bụ le Mosisu pfuru ndu Ízurelụ iphe, bükotakpoo nsø nsø, dù l'ekemu onoya g'o hakpoo. O gbeshi ọzo bya ewota oshi isopu yele ejị aturu, e meru o nodu eke uswe-uswe; woru tsẹe le mee nweswi; waa mee eghu; bya atsekwa ya pho le mini bya egude iya phedzuru l'ekwo, e deru ekemu ono; bya ephedzukwaru iya pho iphe, bụ ndu ono g'ephe ha. ²⁰O nodu ephe iya bya epfije sụ: "Owa-a bụ mee, egoshi l'ogbandzu unu le Chileke gbaru vuwaai ire; mbụ ọgbandzu ono, o shi goshi unu iphe, unu e-me gę yębedua emekwanaa iphe, ya pfuru unu." ²¹Nokwapho g'o woru mee ono phedzuru ụlo ono, e gude ekwa mee ono; mbụ ụlo ono, aanoduje gweeru Chileke ngweja onoya; bya ephedzukwaru iya pho l'iphe, bükpoo iphe, e gude abarụ iya ejia. ²²Mbụ-a; e -tsojekpoo ya g'ekemu dù; l'ọ bụru nwanishiị mē iphemiphe abükotaru mee bē eegudeje mee ya g'o safu dù ree. Teme ọphu aa-gbatadu nemadzụ abudu l'ọ dürü iphe, e gburu gbasị mee ya.

Eja Kéreshi egwefu iphe-eji

²³O bụ iphe, gbaru l'ememe le teke ono; g'e shi le nsø nsø gbasịada mee ono; mee g'iphemiphe ono, tükoru bụru iphe, yeru k'okpobe iya ọphu dù l'imigwe ono; g'iphemiphe ono tuko bụru iphe, safuru dù ree. Ole ọkpobe iphe ono, dù l'imigwe ono bụ iphe, gbaru iya nụ bụ ngweja ọphu tükoru kakota ọphu eegbuje anụ gude gwee ree. ²⁴L'eka Kéreshi bahuru ta abükwa eka eegwejeru Chileke ngweja ọphu bụ nemadzụ gude eka mee ya; mbụ eka yeru ọphu bụ ọkpobe iya pho. Eka ọ bahuru bụkwa l'imigwe gedegede, bụ iya bụ eka ọ no l'iphu Chileke epfu opfu ehu anyi. ²⁵Onye-ishi uke kę ndu Jiu l'egudeje mee, abudu kę yębe onye-ishi uke ono bahụ le Eka-kakota-adu-nsø ono aphagapha je egwee ejia. Obenu le Kéreshi bụ ugbo lanụ kpoloko bę ọ bahuru l'eka ono je egude onwiya gwee ejia. ²⁶Odumeka bę Kéreshi e-je iphe-ehuka k'o -jechaa oojebaa; eshi teke Chileke meru mgboko. Obenu l'ọ byaru ejee iphe-ehuka ono mgbo lanụ sefu eka; gę mgboko abvụwa-a; gude onwiya gwee ejia nwụihu; shi nno gwefu iphe-eji, anyi meru g'o ha. ²⁷Iphe, dürü onyemonye bụ l'onyemonye nwụhufutaje akpo lanụ; ọ nwụhuchaa; iphe ọzo, e-mefuanu bụ le Chileke e-kpe iya ikpe. ²⁸Nokwapho gę Kéreshi gude onwiya gwee ejia mgbo lanụ kpurumu nwụihu g'ooshi egube ono gwefu iphe-eji, igwe ọha meru. Oo-mechakwaa bya k'ugbo ębo; obenu l'ọ byaephō k'ugbo ębo bę ọ tọ byadoeduru iphe-eji. Iphē, ọobyawaa bụ g'o dzota ndu echeru iya nụ.

10 ¹Ekemu bükwa nwinyekinyeki onyonyo iphe, dù ree, Chileke tüberu l'oo-me l'iphu; ọ tọ będu ọkpobe iya. Ọ bụru iphe ono meru g'o gude ọphu ọ byadu eme gę ndu byaru abarụ Chileke ejia duebe ree;

eshinu aanoduje egwe ejá ono mkpúrumkpuru; e -gwechaa egwebaa; aphagapha. ²O -bụ lè ndu ono, agwaje Chileke egube ono shiwa l'egwe ejá ono safú iphe-eji phé mgbo lanụ; buwaru ndu pfuberekoto l'iphu Chileke; mè obu phé annabuhuhawaa phé ikpe iphe-eji phé; ephe ahaa egwe ngweja anú Chileke. ³Obenu l'iphe, emeje nü bu l'oo ejá ono, ephe anodu je egwe ono emeje g'ephe nödu anyata iphe-eji phé aphagapha. ⁴Lè mee eswi; mè k'eghu ta asükwa egwefu iphe-eji.

⁵O bürü iphe ono meru g'o gude; teke Kéreshi abyá mgboko o sụ Chileke:

"I ti ledú enya g'e wota
iphe gbua gweeru
ngu ejá;
ozoo g'e gweru
iphe-ngweja nü ngu.

Obenu l'i meru mu bürü
nemadzụ,
nweru anú-éhu.

⁶Iphe ngweja,
akpokotaru oku nü ngu;
mè ophu e gweru
k'iphe-eji ta adukwa
ophu jiru ngu epho.

⁷Noo ya bụ; mu sụ:
'Waa mu Chileke;
mu byawaru gę mu
mee iphe,
dụ ngu l'uche;
gę mu mee g'e deru
kę nkemu l'ekwo
ekemu.' "^m

⁸Ovukpođadar uzo sụ: "Iphe, e gburu gweeru ngu ngweja; ozoo ngweja, e gweru nü ngu; ozoo iphe-ngweja, a kpokotaru oku nü ngu; mè ophu e gweru k'iphe-eji ta adudu ophu iile enya iya; ophu o dudu ophu jiru ngu epho." E -gudekpooro l'iphe, bükpoo ejameja ono bę eegwekotaephō g'a turu iya l'ekemu. ⁹O pfuchaa nno bya asụ: "Waa mu Chileke! Mu byawaru gę mu mee iphe, dù ngu l'uche." Töbüdu iya bụ; o bya eworu kę mbụ pho dochā k'ophu oo-me k'ebō g'o nguru anguru. ¹⁰Jizosu Kéreshi meru iphe, dù Chileke l'uche teke o woru onwiya gweeru Chileke ejá mgbo lanụ sefu ęka; shi nno mee anyi dù nsø. ¹¹Iphe, bükpoo onye uke Chileke apfujeru ejé ozi uke iya mbóku-mbóku; o bürü egube ejá, o gwehawaru bę

^m 10:7 Gúnaa Ebvu 40:6-8.

oogwephuje azu tekenteke; ophu egube eja ono ayidu du ike safu iphe-eji.

¹² Obenu l'onye uke ọwa-a gweru ngweja k'iphe-eji mgbo lanu sefu eka; bya eje anodu l'ekutara Chileke. ¹³ O bürü eka ono be oo-nođu jasu teke Chileke e-woru ndu ọhogo iya mee g'ephe bürü iphe, oo-zopyabe l'okpa.

¹⁴ O ya bu; o shi egube ono bürü akpo ngweja lanu be o gweru gude mee ge ndu o safuru iphe-eji phę bürü ndu pfuberekoto l'iphu Chileke jasu le tuutuutuu le mijimiimii.

¹⁵ Lé Unme-dụ-Nsọ goshikwaruphọ anyi l'iphe ono bu eviya; kele o vuchaaru ụzo su:

“Owa-a bu ọgbandzu,
mu l'ephe a-gba me
mboku ono -rwuepho.
Nokwa iphe, Chipfu eepfu.
Ekemu mu be mu a-tushi
ye phę l'obu;
mu edee ya edede
l'egomunggo phę.”ⁿ

¹⁷ O gbeshikwa ọzo su: “Mu ta anyatabaedu iphe-eji phę me ejo-ememe ẹphe eme ozobaa.” ¹⁸ O ya bu; le teke o bu le Chileke gụwaru ndu nkiya nvụ l'iphemiphe onoya; bụnu iya bu le mkpa egwe ngweja ono k'egwefu iphe-eji ta aduedu.

Akpíritaru Chileke ntse

¹⁹ Nta-a; ụnwunna mu; be anyi ta atsuedu ebvu eshi le mee Jizosu ba-hu l'eka ono, Kakota-adu-nsọ ono. ²⁰ Lé Kéreshi gudeakwaa ogwěhu iya gúhaaru anyi ụzo ọphúú; ophu anu ndzụ. O bürü ogwěhu iya ono no ọnodu g'ekwa ono, egbobutaje eka eeshije abahụ l'Eka-kakota-adu-nsọ ono. Ekwá ono mechaarụ gbajahụ ębo; shi egube ono egoshi l'anwụshu, Kéreshi nwụhuru guhawaru anyi ụzo ono g'anyi bahụ l'eka ono. ²¹ Eshinu anyi nweru onye-ishi uke k Chileke du egube ono; onye bu iya be ndu ọn-u-ulo Chileke du l'eka; ²² bụnu iya bu g'anyi gude obu anyi g'o ha; mbu obu, kwetashikpóoru ike le Chileke a-nata anyi gude kpíritaru iya ntse. Lé Jizosu gudeakwa mee ya phedzuru obu anyi; k'ophu bu l'o tọ duedu g'o ka mma l'oo nwantekuru iphe-eji, anmakwadu anyi ikpe l'obu. Anyi d'ukwapho gę ndu e gudewaa mini, doru edodo saa. ²³ Unu g'anyi kwaita gudeshia iphe ono, anyi sru l'anyi ele ẹnya iya ono ike; g'anyi ta tħu mgbeleke ele ẹnya iphe Ọbu; kele Chileke yebedu, kweru anyi ukwe-iphe Ọbu l'apfushijekwa ike l'iphe, o pfuru. ²⁴ Unu g'anyi yejeru ęhu l'iphe, aduru nwibe anyi le ree; k'ophu anyi e-meje ndu ọzo g'ephe yeje nwibe phę obu; waa g'ephe meje iphe, du ree. ²⁵ Unu g'anyi ta ahakwa edzukobeye

ⁿ 10:16 Guna Jier 31:33.

l'eka lanu ono, anyi edzukobeje ono; noo l'o dñakwaru ndu ophu wata-waru agbala; o chia g'anyi meje g'okpoma shihu nwibe anyi ike; kelekele g'unu elenaa enya le teke obu dñwaa ntse-a.

²⁶Su-a; anyi -gbé nta-a, anyi mawaru okpobe-opfu-a bya elekebe enya eme iphe-éji bé o to dñekwa ngweja, egwefukwadu iphe-éji anyi. ²⁷O chia iphe lanu, dù nü kpeekpu bù ndzü-agugu k'iphe l'e-me nü, bù iya bù ndzü ikpe Chileke; kele ojo eku ono, abya igiri onoya bù eku ophu e-mebyishi iphe, bükpoo ndu kwefuru Chileke ike. ²⁸O bujekwaru onye darwuru ekemu Mósisu; a -dñwaa ébo; ozoo éto; gbawa iya ekebe; a nmaa ya ikpe; l'e woru onye obu megbua emegbu; a ta phuduru iya obu-imemini. ²⁹Unu leanaro g'oo-dù onye lephuru Nwa kë Chileke. Onye ono bé Chileke a-kabakwaanu anu aphu; mbù onye woru mee ogbandzu ono zotoshia gúa ya l'iphe, adudu nsø; bya eworu Unme-dù-Nsø ono, emejjeru anyi eze-iphe-oma ono nmaa phulaphula. ³⁰L'anyi makwaru onye ono, pfuru sú: "O kwa mbèdua nwe emelata; o bùru mu bé apfù ugwo dù l'eka." Sükwapho: "O kwa Chipfu e-kpe ndibe iya ikpe." ³¹Mbù l-e-a; ada-ba Chileke ono, nò ndzü ono l'eka bükwa iphe, gbaru g'a tsúa ya ebvu.

³²Unu nyatajékwa g'o shi dñru unu le mbulembu teke ono, unu hñmaru iphóró kë Chileke onoya. Unu nyatajékwa g'unu gude jee iphe-éhuka, dù igwerigwe; unu taclaa nshi; ophu unu ekwedu g'o kapyabé unu enya. ³³O nwechaaru teke e shi achijechaa unu ochi; mee unu iphe-iphare l'edzudzu-óha; obenu l'o bujelu akpadu unubèdua éhu; unu agbaela òdzori ndu ophu aakpa iya. ³⁴Unu aphu-tabejewaru ndu ophu nò le mkporo g'o bù unu, nò le mkporo obu. Aanakötaje unu iphe, unu nweru enweru le mgboko; unu egudeélaa éhu-utso tagbua ya le nshi; opfu l'unu maru l'unu nweruró iphe ozo, kabaa ree, bù ophu a-nowaro ojejoje. ³⁵Su-a; g'okpoma shihuekwapho unu ike g'o shihuru iya unu; unu ta abokwa obu ébo; le Chileke e-mekhawaa pfua unu ugwo iya l'iphe, ha shii. ³⁶Iphe, mkpa iya dñru unu bù ata nshi g'unu emejekwanu iphe, dù Chileke l'uche; shi egube ono nata iphe, o kweru ukwe iya. ³⁷L'o fukwaa nwanshii onye ono, byafutajenu ono abya.

O tó noekwa odu.

³⁸Ole onye pfuberekoto
e-gude ekweta nödu
ndzü.

Teke o bükwanu l'o
tsùphuru azü;
bè o tó dükwa mu
ree l'obu.^o

³⁹O bekwanu l'anyi ta abudu ndu ophu tsùlaru azü, a-la l'iswi. Anyi bùchia ndu woru onwanyi ye iya l'eka; a dzø anyi.

^o 10:38 Günaa Hab 2:3,4.

Iphe, ekweta bụ

11 ¹Iphe ono, bụ ekweta bụ: achịru ụpfu ye l'iphe, eele ẹnya iya; bya aburu amakaharu l'iphe ono, a hụmaduru l'ẹnya ono dụ pho evi-ya. ²Kele oo ekweta ono meru g'o gude ndiche anyi phē bürü ndu ajaru àjájá l'ephe eme ree.

³Oo ekweta meru g'o gude o doo anyi ẹnya le mgboko-a bụ opfu ọnụ bẹ Chileke gude mee ya; mbụ l'iphemiphe-a, akpurenaya elegbaa bụ iphe, aahumaduru l'ẹnya bẹ e gude mee ya.

⁴Sụ-a; oo ekweta Ebèlu meru g'o gude o gweeru Chileke ngweja, ka ke Kénu ree. Chileke nata iya gụa ya l'onye pfüberekoto; o nwụluchakpoo iphe, o meru nodu epfuełaa opfu byasụ nta.

⁵O bürü ekweta Inóku meru g'o gude o nodukwaduro ndzụ; Chileke bya ewolita iya g'anwụhu te egbu iya egbugbu ophu; ebe o dudu onye maru g'o meru; kele Chileke woliwaru iya; temanu e wolia ya ono bẹ ajaru iya ajaja l'o shi emeje iphe, jiru Chileke ẹpho. ⁶Unu maanarụ-a l'o to dudu onye a-dụ ike eme iphe, jiru Chileke ẹpho; gbahaa l'onye ọbu kwetaadaru kẹ Chileke. Kele onye akpiritaru Chileke ntse vufutaje ụzo kweta le Chileke dụ; kwetakwapho l'oo-buje ndu acho iya nu nggo.

⁷Sụ-a; oo ekweta Nuwa meru g'o gude o ngaberi Chileke nchi teke Chileke nmarụ iya ọkwa iphe, e-mechaa mee nụ, bụ iphe, o tokohumadu l'ẹnya. O mee iphe, Chileke pfuru; kụa eze ụgbo, Chileke gude dzọ yẹ ndibe iya ndzụ. O shi egube ono goshi nemadzụ l'umere ndiphe dụ ejị. O bürü ekweta ono meru iphe, Chileke gude gụa ya l'onye pfüberekoto. Opfu le Chileke aguje ndu kwetarụ nkiya le ndu pfüberekoto.

⁸Oo ekweta Ébirihamu meru g'o gude o mee ge Chileke pfuru teke o kuru iya. O tugbua lụfu jeshia ali, Chileke kweru iya ukwe le ya a-nụ iya g'o bürü nkiya. Ébirihamu shi l'alị iya tugbua ije; l'ebé ama eka ooje. ⁹Oo ekweta ono meru g'o gude o je eburu l'alị ono, Chileke kweru iya ukwe iya ono. O buru iya g'onye lwarụ alwalwa. Ulo, yẹ Áyizaku waa Jiékopu shi ebujeru buerupho ulo, e gude ekwa mee. Ephebedua bẹ Chileke kwekwarupho ukwe-iphe lanụ ono, o kweru Ébirihamu onoya. ¹⁰Liphe Ébirihamu ele ẹnya iya bụ eze mkpükpu ono, a türü ọkpa iya; k'ophu oo-nowaro ojejoje ono; mbụ eze mkpükpu ophu bụ Chileke gude eka iya tịa ya g'oo-dụ bya egude eka iya kpua ya l'onwiya.

¹¹O bürü ekweta Sera l'onwiya mechakwarupho g'o gude o bürü nwanị, nörü; ebe o tsujeduru ime jasụ o noghaa atsuta ime bẹ Chileke meeluru-a g'o dụ ike tsuta ime le nka. Iphe, kparu iya nụ bürü l'o doberu Chileke l'onye apfushije ike l'iphe, o kweru ukwe iya. ¹²O bürü iphe ono meru g'o gude o bürü nwoke lanụ ono, bụ Ébirihamu mechaarụ bürü nna, nwụrụ igwe ọha; mbụ nwoke ono shiwaah kahuwaa duwaa g'onye nwụhuru anwụhu. Ünwụ iya mechaa bya ajaa àjájá; ha l'otu ge kpokpode dụ l'igwe; ha igwerigwe g'eja, nō l'alị; bürü 'aguta aguta.

¹³ Iphe, bù ndu ono, a gushiru ono chiru ụpfu ye l'iphe ono, Chileke kweru phè ukwe iya ono jasú ẹphe nwuṣhihu; ophu o rwukwaru phè eka teke ẹphe nòkwadu ndzù. Obenu l'ephe hùmakanotaru iphe ono, nòkwadu enya ono bya etee ẹswa iya. Ẹphe saa ya asasa l'ephe hùmawaru l'ephe bù mbyambya bya abùru ndu kpafutaru ụri lè mgboko-a. ¹⁴ Ndu epfu nno bù iphe, ephe egoshi bù l'ephe achòkwadu ali, e-mechaa bùru nképhe. ¹⁵ Ozo bù l'ome oghoroko alì phè ono, ẹphe shiru fùta ono shi aduje phè m'ephe achòle-a ụzo laphushia ya azù. ¹⁶ Obenu l'eka enya dù phè bù l'alì ophu ka ree, bù iya bù ophu dù l'imigwe. O bùru iphe ono meru g'o gude ophu iphere adudu Chileke l'ephe kuru iya Chileke phè; kèle ọ dùru mkpukpu ọ kwakóberu doberu phè.

¹⁷ Su-a; oo ekweta Ébirihamu meru g'o gude o kweta duta nwa iya, bù Áyizaku jeshia ebugbu g'o gude gwaa Chileke teke ono, Chileke mejeru ẹgẹ ya dalee ya ono. O bùru onye ono Chileke kweru ukwe-iphe ono dutarú nwa lanu, o nweru jeshia ebugbu. ¹⁸ O bùkwaru onye-a Chileke sùru: "Oo lè Áyizaku bẹ ii-shi nweru ụnwu nwanwanwaranwa-a." ¹⁹ Ébirihamu bùerupho iphe, o lechawaru enya hùma bù lè Chileke a-dùa ike mee Áyizaku g'o shi l'ọnwu teta dzùru ndzù, bụnu iya bù l'e -pfuje iya epfupfu bẹ Áyizaku shiwaal l'ọnwu teta dzùru ndzù; eshinu e mechaarụ o tsoru Ébirihamu laphu azù.

²⁰ O bùru ekweta Áyizaku meru g'o gude ọ goru ọnù-oma nü Jiékopu yee Iso; gooru phè iphe, e-me l'iphu.

²¹ Oo ekweta Jiékopu meru g'o gude ọ goru ọnù-oma nü ụnwu Jiósé-fu l'ehu l'ehu teme ọ nwuṣhu. O pfuru apfuru; woru mgboro iya sùbe l'alì; phozeta l'eli iya; baarụ Chileke eja g'o go ọnù-oma ono.

²² Oo ekweta Jióséfu meru g'o gude ọ bya l'anwuhu; o vuru ụzo pfua opfu awufu, ndu Ízurélu mechaarụ shi l'alì Ijiputu wufu lashia ali, Chileke kweru phè ukwe iya. O bya egoshikwapho g'ee-me ọkpu iya m'ephe -wufuje.

²³ Oo ekweta ne lè nna Mósisu meru g'o gude ẹphe domia Mósisu ọnwa eto g'a nwuṣchaaru iya; opfu l'ephe leru iya enya l'o bù nwata, dù ùbvù l'enya; ophu ndzù agueduru phè emebyi ekemu, eze ndu Ijiputu türü sụ g'e gbuje iphe, bù nwa nwoke, onye Jiu zedaru k'ophúú.

²⁴ Oo ekweta Mósisu ono meru g'o gude o vutaephō; o jika g'e te ekuhé iya nwatibe nwa nwanyị eze ndu Ijiputu. ²⁵ O hatarụ etsoru ụnwu Chileke jee iphe-ehuka; eme l'anodu l'eka ehū atso iya ụtso eme iphe-eji; mbụ ehū-ụtso, adudu eka ọono-beru. ²⁶ Iphe, ọ kparụ eka bù l'a -nodu eme iya ewere l'opfu ehū Onye-Ndzota ono, Chileke kweru ukwe iya l'oo-byá lè mgboko ono bẹ ọ ka iya ree eme lè ya nwekotaru ẹku, dù l'alì Ijiputu mgburugburu. Onoo kèle enya dù iya l'obunggo ọphu dù l'iphu.

²⁷ O bùru ekweta Mósisu meru g'o gude ọ haa Ijiputu tufgbushia; ophu ndzù aguduru iya l'ehu e-ghu eze ndu Ijiputu eghu. O sụa eka l'obu

nō-kirishia g'o -bu l'o hūmaru Chileke enya; l'ebé abu lē Chileke bu onye aahumaje l'enya. ²⁸Oo ekweta Mōsisu meru g'o gude o gbube ishi k'obo Ojeghata; teke ono, o sūru ndu Ízurēlu l'ophu g'ephe woru mee nwatūru phedzuru l'iphe, bùkpoonu mgbo ulo phe; g'ojozu-imigwe, byaru egbushi okpara ndu Ijiputu ta adu okpara kē ndu Ízurēlu, oo-gbu.

²⁹Oo ekweta ụnwu Ízurēlu meru g'o gude ephe wughaa lechi ògbú Enyimu-uswe eje l'oma ali g'onye eje lechi gbororo. Ndu Ijiputu jeshia aghata; mini rigbushikota phe.

³⁰O bùru ekweta ndu Ízurēlu meru g'o gude igbulò, e gude kpuphee Jieriko mgburugburu daa g'ephe jephechaaru iya mgburugburu abalị ẹsaa. ³¹Oo ekweta, nwanyị ovuobia ono, bu Réhabu meru g'o gude a haa ya; ophu a tukoduru yee ndu kwefuru Chileke ike mee g'ephe laa liswi; opfu l'o domijeru ndu Ízurēlu ono, byaru ngge lē mkpukpu Jieriko pho; shi egube ono dzoo phe.

³²?Mu e-le ole agu? ?Denu teke mu a-nodu gushiaro Gidionu phe mē Beraku; mē Samusinu; mē Jiefuta; mbùkpo Dēvidi phe; mèkpoo Sámelu; waa ndu mpfuchiru Chileke. ³³Oo ekweta phe bē meru g'o gude ephe tsuu ọhamoha ozo ogu; lwu-kpee phe; bya eme iphe, pfuru oto; bya anata iphe, e kweru phe ukwe iya; mee g'oduma ta adu ike kuhaa onu akuhā; ³⁴bya egude iya zonyia oku, ata riñiri; bya egude iya nahu ndu gude ogu-echi achị phe k'egbugbu. Ephe shi bùru ndu ike te eshidu du; e mechakwanaa ephe bya abùru ndu okpehu du. Ephe shi bùru o-karięka l'ogu; k'ophu ephe shi achị je ojogu ndu ọhoso nanu nanu. ³⁵Unwanyi, kwetarụ nü hūmaru ndibe phe, nwuṣhihuru nü g'ephe shi l'ọnwu tetagbaa.

O dūru ndu e meru l'iwe jasụ ephe nwuṣhu. Ephe nata su l'o -shita ophu ephe a-jika Chileke g'e-shi g'a haa phe g'ephe gbalaa; g'e gbuchia phe rø g'ephe nwuṣhu. Iphe, kparu iya nü bu l'ephe ele enya lē Chileke e-mechaa mee g'ephe teta dzuru ndzụ ophu ka ree. ³⁶O dūru ndu a haru chia ochi; chia phe iphe; tua phe mkporo; nwuru phe ye l'oka mkporo. ³⁷O dūru ndu a tugbushiru lē mkpuma; dūru ndu e kwobuharu ebo; dūru ndu e gude mma gbugbushia; ephe shi etsojeru aghapheepho; bùru iphe, ephe shi eyeje bu akpo eghu mē akpo aturu. Ephe kparu nri; a kpaa phe ehu; mee phe ewere. ³⁸Mgboko du-be phe ejì; k'ophu o to gbaduru k'ophu ephe a-nokota iya. Ephe shi anoduje aghaphe lechięgu, e te budu ebubu mē l'eka úbvú du; ephe shi ebuje l'ogba mē l'obu-alị ḡe ndu agba qso ndzụ.

³⁹Su-a; ndu-a tukokwaaru bùru ndu a sùru l'ephe shi eme ree. O bùru ekweta phe kparu iya. Ephe noelaa; ebe iphe ono, Chileke kweru ukwe iya ono erwuduru phe eka. ⁴⁰Ole Chileke achịru anyi idzu, ka ree; k'ophu bu l'oeopho anyi l'ephe -tugba; teme ephe a-bùru ndu duebe ree.

Chileke emetse anyi

12

¹A bya l'ehu k'anyịbedua; iphe, bu ndu ono tukoakwaru so-phee anyi mgburugburu g'onye urwukpu sopyaberu; agbaru anyi eze

ekebe ono. Oo ya bụ g'anyi gwobe iphemiphe, bụ iphe, esela anyi azụ; gwobekota iphe, bükpoo iphe-eji ono, ete ekwedu anyi aha ẹka onoya. G'anyi gude ẹka l'obu maa ọso-amama ono, dürü anyi ono. ²G'anyi tabe-kpoepho Jizosu enya gba ọso obu; l'oo ya bụ onye vutaru ụzo k'ekweta ono; teme o búru iya e-me g'anyi gbaa ya gbafụ l'ishi. Yębedua mawaru éhu-ütso, Chileke doberu iya; o búru iphe ono meru g'o gude o kweta jee iphe-ehuka jasụ a kpópyabe iya l'oswebe; o nwụihu; ọphu iphere, e shi l'egube anwụhu ono, o nwụhuru ono mee ya adudu iphe, o bú iya. Nta-a bẹ o jewaru anodu anoo l'ekutara aba-eze Chileke. ³Unu rijekponaa kẹ Jizosu ono, tükoru iphe-ehuka ono jegbabẹ. O tükoru ejio ememe, ndu iphe-eji meru iya me ejio opfu ephe pfuru iya gbagbukota lẹ nkuchi. Unu nyatajẹ iya g'ike ata abvüdu unu; ozoo sụ l'unu ta agbaedu ọso ono. ⁴L'ogu, unu l'iphe-eji alwụ bẹ unu teke alwụ-rwukwa k'ọphu unu a-lwụ iya nwụhu. ⁵?Unu zohawaru opfu ono, Chileke pfuru gude mee g'obu shi-hu unu ike l'unu bú ụnwu iya ono? O súru:

“Nwa mu; te edobesujekwa

l'ahùhù,

Chipfu ahụ ngu ta

adudu iphe, o bú.

Te egudejekwa l'ọ barụ

ngu mba wata ala

azụ azụ;

⁶ kele o kwa onye

Chipfu yero obu

bẹ ọohuje ahùhù.

O búru onye o natarụ

g'o búru nwa iya

bẹ oocheije iphe.”^p

⁷Oo ya bú; Chileke -nodu ahụ unu ahùhù; unu tajékwa nshi; l'ahùhù ono bükwa ahùhù, nna ahùje nwa iya; kele unu bú ụnwu iya. ?Unu hümajeru nwa, nna iya ahùduru ahùhù? ⁸Teke o bú lẹ Chileke ta ahùdu unu ahùhù g'unu maru iphe g'ọohù ụnwu iya ọzo; oo ya bú l'unu ta abudu ụnwu iya; unu bú ụnwiegirima, enwedu nna. ⁹Qobujeru; nna anyi l'eliphe-a -nodu echị anyi iphe; anyi eyeleru phẹ-a nso. ?Buchia Nna anyi ọphu nọ l'imigwe bẹ anyi ta akabadaa eworu onwanyi nụ g'anyi eshi egube ono nweru ndzụ. ¹⁰Nna anyi l'eliphe ahù-tabejeeopho anyi ahùhù nwapha olemole g'o dù phẹ ree. Obenu lẹ Chileke ahùje anyi ahùhù g'oo-dürü anyi lẹ ree; g'anyi aduebe ree gẹ yębedua. ¹¹Qobujeru teke aahụ anyi ahùhù l'oome anyi ehuka; éhu taa tsodu anyi ütso. Ndu kweru; a hụa phẹ hụta; l'eme-chajekwa búru ndu eme ree; bya abukwarupho ndu éhu emechajé dù guu.

^p 12:5-6 Gūnaa Jio 5:17; Etu 3:11,12.

Anma ọkwa

¹²Ọo ya bụ le-a; unu lochinaa eka ono, tsūhuwaru unu mેe ono; yele ọkpa ono, aphuwaa unu kparikpari ono. ¹³Unu mechia gbororo, unu eshi g'o pfuru nhamunha; a -nonyaa ọkpa ono, aphu kparikpari ono shiswee ụzo; g'e mechia ya g'o gbakerehu shihu ike.

¹⁴Unu kukebeje ẹhu meje g'unu l'onyemonye nodu le nchi odo; unu aburu ndu dુ nsો; kele onye adudu nsો ta ayikwa huma Nnajuphu.

¹⁵Iphe, unu a-kwaberi enya bụ g'o tો dુ onye a-gbakutaru eze-iphe-oma kે Chileke azu. Unu eletakwapho enya g'o tો dુ onye a-bya adu g'ogbarabvu-oshi, atso ilu kpo-futa l'echilabø unu bya egburwashijahaa unu ẹhu; shi egube ono merwushia igwe ọha. ¹⁶Unu letakwa enya g'o tો dુ onye a-nodu eme kે nwanyi; ọphu ૦ dુ onye anodu elephu iphe, kે Chileke ge Iso. Lે Iso gudekwa aphu kpaakpaakpaa nri; woru ọkpara, ૦ bụ ree nwune iya. ¹⁷L'unu maanarụ-a l'e mechaarụ; ૦ chọahaa gે nna iya gooru iya ọnụ-oma. A sુ iya l'o gbawaru iya l'azụ; kele ૦ tો duedu g'ooshikwadu emezi iphe, o mebyihawaru. Tôbudu iya bụ; o gude enya-mini ેkwa chો ọnụ-oma nna iya onoya; ọphu ૦ dudu.

¹⁸Leka unu byaru ta abukwa úbvú, unu e-denyi eka; teme oku, nodu enwu iya phoophoophoo. Ọphu ૦ bükwa ochii ono; ozoo eka ono, gba-huru tsukiribaa ono bે unu bataru. Ọphu ૦ bükwa oke pherphere ono byaru. ¹⁹૦ tો bükwa oda opu ono; ozoo olu-opfu ono, daru g'egbigwe ono bે unu nñamaru. Lે teke ndu Izurelu nñamaru olu ono bે ẹphe rwo-kwaru sુ g'o to pfuhékwa yeru phê ozo. ²⁰Kele ekemu, Chileke tñru bે ẹphe sñru l'o kariru phê eka, bụ iya bụ ekemu sñru: "O betakpoo ૦ bñru anu bે ẹhu iya rwutaru l'úbvú ono g'a tugbua ya l'ephe rwo-kwaru sુ g'o to pfuhékwa yeru phê ozo. ²¹Iphe, ẹphe hñmaru l'eka ono paa biribiri; k'opphu Mósisu sñru: "Ndzụ agushikwa mu ike; k'opphu ẹhu anma mu anmanma."

²²Ô chia eka unu byaru bụ úbvú Zayonu; mbu mkpukpu kે Chileke, dzu ndzụ; mbu Jierúsalemu ọphu dુ l'imigwe. Unu byapfutaru unwu-ojozi-imigwe ọphu bụ 'aguta aguta. ²³Eka unu byaru bükwa eka unwu Chileke, o dobekötawaru l'ònodu ọkpara dzukorù; mbu ndu e deru ẹpha phê l'ekwo l'imigwe. Unu byapfutarawu Chileke; onye bụ iya e-kpe onyemonye ikpe. Ndu unu byapfutaru bụ ndu nwñuhuhawaru nü, pfuberekoto; ndu Chileke meru g'ephe duebe ree l'iphu iya. ²⁴Sુ-a; onye unu byapfutaru bükwa Jizosu; onye bụ iya gudegbabé Chileke yele nemadzụ l'ogbandzu ọphúú ono; unu byapfutakwapho mee ono, ૦ gbashiru l'oswe-be onoya, bụ mee ọphu egoshi iphe, ka ree eme lે kે Ebèlu.

²⁵Ọo ya bụ g'unu kwabé enya g'unu ta ji ka angaberu onye ono, epfu opfu onoya nchi. Leshinu ndiche anyi phê anahuduru ikpe Chileke; opfu l'ephe te eyeduru ọnụ l'iphe ono, a lori phê eka lે nchi lે mgboko-a bે anyibedua taa nahukwa mે ૦ -bñru l'anyi ji karu onye ono, nો l'imigwe

alo anyi eka lę nchi onoya.²⁶ Teke ndiche onoya bę olu-opfu iya nmakǫ-taru eliphe mgburugburu jiijiji; obenu lę nta-a bę o pfuwaru sụ: "Ugbo lanufua bę mu a-nmafua eliphe jiijiji; nmachaa nmaa imigwe."²⁷ Chileke sürü l'qo "ugbo lanufua." Ugbo lanufua ono, o pfuru ono goshiru l'iphe ono, o meshiru ono bę oo-mekota g'q nmaa jiijiji; l'oowofu iya. Qo ya bụ gę ndu ophu anmaduru jiijiji anodukwanu.²⁸ Qo ya bụ g'anyi keleje Chileke ekele; kele o nüwaru anyi eka o bụ eze; mbu eka adudu iphe sürü iya anma jiijiji. G'anyi keleje iya; gudeje atsụ ebvu akpabiri iya; woda onwanyi ali; kwabeje iya ùbvù;²⁹ lę Chileke anyi bükwa ǫku, ekepyashije iphe, o bapfuru.

Eme iphe, dù Chileke ree

13 ¹Unu ta ahakwa n-yemobu unu yeru ɻunwunna unu ono. ²Unu ta azohakwa akwajeru ndu byaru abyabya ębyaa; l'q dükwaru ndu gudechawaa l'ephe akwaa ębyaa; ephe kwaaru iya ɻunwu-ojozi-imigwe; ophu ephe amadu. ³Unu nyatajekwapho ndu mkporo; g'q dujekwapho unu g'q bụ unu nō mkporo ǫbu. Unu nyatajekwapho ndu eje iphe-ehuka; g'q dujekwapho unu g'q bụ unu eje iphe-ehuka ǫbu.

⁴G'alulu bükwaru iphe, akwabę ùbvù; g'iphe, bụ ndu alu alulu te emer-wüşhijekwa iphe-azeę phe; kele nwoke eme kę nwanyị; ozo nwanyị, eme kę nwoke; mę ndu eri ogori bę Chileke a-nmakwa ikpe.

⁵Unu te eyenükakwa okpoga enya. G'iphe, unu nweru jijeckwapho unu ępho. Lę Chileke pfuakwaru iya l'onwiya sụ: "Mu ta agbahakwa ngu eka; ophu mu a-gwobekwa ngu."⁶ Qo ya bụ; unu g'anyi pfuashijenu ike pfuje opfu-a; g'anyi ta atsujekwa ebvu epfupfu iya. G'anyi pfuje sụ:

"Oo Chipfu bụ onye eyeru
mu eka;
ndzụ ta abydụ agụ mu;
nemadzụ ta adudu iphe,
oomebata mu."

⁷Unu nyatajé ndu ono, vu ɻozo goshi unu ɻozo ono, bụ iya bụ ndu ono, ziru unu ozi-oma Chileke ono. Unu kpoo egomunggo ǫkpolohu; nyata g'ephe shi anoduje eme teke ephe nō ndzụ jasụ ephe nwụhu; g'ekweta unu dükwa gę nkephę.⁸ Jizosu Kéreshi bę bụ onye ono, o bụ ɻunyaphu; bya abürü iya ntanụ-a; o jee l'abụ iya jasụ lę tuutuutuu lę mijimii. ⁹Unu te ekwekwa g'iphe eezi ezizi, dğgbaa iche iche shi uswe bya akpo-swee unu ɻozo. O dù ree g'anyi gude eze-iphe-oma, Chileke eme shihu obu ike. Eme nsq nso, tso nri tee mekwa g'obu shihu anyi ike; l'o tokø dù-swekwaa onye tsojeru iya ęgube ono, o yejeru eka.

¹⁰Anyi nwekwaru oru-ngweja bụ eka ndu egwekwaduru Chileke ejá l'ulo-ékwa ono ta agbaduru g'ephe ria iphe, shi iya nụ. ¹¹Onye-ishi uke Chileke phe egudeje mee ɻunwu anụ, e gburu ebugbugu gude abahụ lę

Eka-kakota-adu-nsø l'eze-ulo Chileke; g'o gude iya gwee ejá gwefu iphe-eki; obenu l'anü ono, a phuwaru aphuphu ono bę eewotaje lufu alufu je l'eka eebudu ebubu je akpoo ya ɔku. ¹²Q bürü iphe ono meru g'o gude Jizosu nödukwapho l'azü mkpükpu jee iphe-ehuka nwühu; g'eeshi g'ogude mee ya safü iphe-eki ndiphe. ¹³Qo ya bu; unu g'anyi jepfu iya l'azü mkpükpu g'a tuko anyi l'iya mee iphe-iphere. ¹⁴Kele o to dudu mkpükpu, anyi nweru l'eliphe-a, bu mkpükpu ophu l'a-dü ojejoje; o chia iphe, meru nü bu l'anyi achø mkpükpu ophu abya nü. ¹⁵Qo ya bu; g'o to dükwa teke anyi a-ha etuje Chileke əpha; g'etu əpha ono aburu ejá, anyi shi l'eka Jizosu egwe. Oo əpha ono, anyi etu iya ono a-bürü iphe, shi anyi l'önü, egoshi l'anyi bıwaa ndu nkiya. ¹⁶Unu ta ahakwa eme iphe, dü ree; ophu unu ahakwa egudeje iphe, unu nweru yeru nwibe unu eka; kele oo egube ngweja ono bu ophu dü Chileke ree.

¹⁷Unu meje iphe, ndu-ishi unu sürü g'unu meje; m'obeta o nödu atsü unu l'ehu ememe. L'ø kwa ndu ono, bu ndu-ishi ono anoduje eche ndzü unu echeche; eshinu əphe e-mechaa pfuru l'iphu Chileke doo g'əphe jetaberu ozi əhu unu. Unu -nödu emejewaa iphe, əphe sürü g'unu meje bę əphe e-gude əhu-utso jee ozi phę ono. Teke ədumeka bę əphe a-gbékwa atsü ude eme iya; ono ta adudu urwu, oo-baru unu.

¹⁸Unu pfujekwaru nüru anyi Chileke. Ophu anyi makaharü bu l'obu ta anmadü anyi ikpe; əbe o dudu teke o to bıedupho g'anyi mee iphe, dü ree l'iphemiphe, anyi eme ememe bę anyi eshibeje ite iya. ¹⁹Iphe, mu arwo-shikpoo unu ike; ụnwunna mu; bu g'unu pfuje nü Chileke; gë Chileke kwe gë mu byapfuta unu egwa.

Epfu anü Chileke

²⁰Gë Chileke ono, bu iya emeje g'əhu dü guu ono; mbü onye ono meru gë Nnajuphu anyi, bu Jizosu Kéreshi shi l'önüwü teta dzüru ndzü ono; bu iya bu Eze onye eche atüru ono, l'eché atüru ono; o bürü mee, o gbashirü teke ono, o nwühuru ono bę o gude mee ukwe-iphe, Chileke kweru tukobe l'ogbandzu yele nemadzü g'o vuru ire jasü lę tuutuutuu lę mijiiimii ono; ²¹mee g'unu duebe ree l'iphemiphe, bu iphe, dü ree, unu eme; g'unu meje iphe, bu uche iya. Gë Chileke shikwapho Jizosu Kéreshi l'eka mee iphe, dü iya ree l'obu anyi. G'ajaja bürü kę Kéreshi jasü lę tuutuutuu lę mijiiimii. Nokwa g'o dü.

Ekele, e gude akpochi ishi əkwo-ozi-a

²²Q kwa arwowo bę mu arwo unu; ụnwunna mu; sụ g'unu takwaa nshi nüma ozi-a; l'ekwo-a, mu deru unu-a ta adükwa ogologo. Oo ya bu g'oomee unu g'obu shihu unu ike. ²³Iphe, mu eme g'unu maru bu lę nwune anyi, bu Timoti, e shi tuchia bę a haakwaru. Q -bya egwa bę mu l'iya a-tuko swiru mę mu -byatashia unu agbabhe.

²⁴Unu kelechaaru mu iphe, bükpoo ndu-ishi unu mē iphe, bükpoo ndu
bu ndu kē Chileke. Ünwunna anyi ndu İtali l'ekelekwaphe unu.

²⁵Gé Chileke meeru unu eze-iphe-qoma g'unu hakotakpoo. Nokwa g'o
du.